

Declaració sobre l'empoderament juvenil

Joves i professionals del treball juvenil i de les polítiques de joventut, reunits i reunides el 5 i el 6 de juliol de 2021 al *Seminari Joventut, educació i poder: És l'empoderament juvenil una quimera?*, celebrat com a cloenda del **Projecte HEBE. Identificació de factors potenciadors i limitadors de l'empoderament juvenil: Anàlisi de discursos i pràctiques d'educadors**, aproven subscriure la següent declaració:

Sobre el concepte d'empoderament juvenil

1. El discurs majoritari i el llenguatge especialitzat en l'àmbit educatiu, centrats en els conceptes d'èxit individual i carrera meritocràtica, sovint no consideren aquests conceptes sota els paràmetres de justícia i de transformació social. Es constata, d'aquesta manera, una **certa domesticació i despolitització del concepte d'empoderament**.
2. Predomina a la societat una **visió adultocràtica i adultocèntrica** (i, per tant, molt unívoca i diversa de la participació). Per això, cal desenvolupar, just en sentit contrari a l'habitual, **pràctiques on les persones joves protagonitzin l'acció socioeducativa**. La participació de les persones joves tant en les dinàmiques dels projectes socioeducatius com en la presa de decisions del propi procés vital és clau per a l'empoderament i ha de ser fomentada pels/per les professionals. Però també fan falta més experiències que permetin viure i experimentar des de la pràctica processos en què es comparteixi el poder entre persones adultes i joves. Per a això, cal que hi hagi certa cessió de poder per part de la comunitat i les persones adultes cap a les joves: respecte al poder, el que resulta veritablement important és aprendre a compartir-lo.
3. Una consideració plena de l'empoderament requereix **una projecció tant en el pla individual com en el comunitari**. No obstant això, es constata una tendència majoritària cap a una aproximació més individual en detriment de la comunitària i de la consciència sociopolítica per a la transformació. En aquest sentit, destaquem que l'abordatge comunitari i, per tant, la feina de la identitat comunitària i l'arrelament de les persones al seu territori tenen una funció socioeducativa tant preventiva com reparadora també per a les pròpies persones joves en la seva individualitat. En conseqüència, cal impulsar processos d'acció socioeducativa on es reconegui la importància de les dimensions comunitàries per a l'empoderament juvenil, centrant aquests processos no només en la pròpia persona jove, sinó també en el seu entorn i en el seu context. En l'impuls d'aquests processos, el paper dels/de les educadors/es té una importància vital.

4. Tot i que el concepte d'empoderament juvenil s'aplica indistintament a perspectives d'acció socioeducativa dalt-baix i baix-dalt, entenem que la perspectiva més genuïna és la segona: **són les pròpies persones joves les que s'empoderen** a partir de les capacitats que posseeixen i segons com les posen en pràctica en els seus respectius contextos vitals.

Sobre les metodologies, les estratègies i els espais

5. En contrast amb un llenguatge excessivament reflexiu i teòric en l'acció educativa, la utilització d'una **metodologia diversificada i inclusiva** que tingui en compte un pensament divergent i el llenguatge artístic facilita l'observació de la pròpia pràctica socioeducativa i afavoreix l'aparició d'emocions i el desenvolupament de la creativitat. L'ús d'aquestes metodologies demanda professionals formats en capacitats i competències determinades.
6. Un millor reconeixement de la joventut, una rellevància superior de les polítiques de joventut i una connexió més eficaç entre serveis i professionals implicats en aquestes polítiques contribuirien a **l'acció comunitària, com una estratègia que pot afavorir l'empoderament juvenil** i implicar i considerar més a les persones joves en la comunitat.
7. Calen polítiques que facin possible i real l'emancipació de les persones joves. La creació d'**espais i equipaments públics gestionats per persones joves i espais comunitaris** (en molts casos cocreats i autogestionats) en els quals puguin assajar, desenvolupar i adquirir competències bàsiques i transversals que la societat els exigeix i que afavoreixen la seva emancipació i la capacitat de transformar la realitat.

Sobre els/les educadors/es

8. La formació inicial dels/de les professionals sobre la joventut (també la formació permanent específica) es considera insuficient. La condició juvenil, la diversitat d'itineraris vitals possibles, la precarització i la prolongació en la consideració etària requereixen professionals amb **una formació en joventut específica, intensiva, flexible i profunda**. A més, són importants el reconeixement a aquesta formació per part de la institució en la qual treballen i les oportunitats al llarg de tota la carrera professional.
9. Calen **professionals de l'acció socioeducativa empoderats/es**, conscients de les limitacions i de les possibilitats del sistema polític, econòmic i social i de l'encàrrec i de la funció que se'ls atribueix. Per a això, calen espais, recursos i temps per a la reflexió sobre la pràctica i l'acció (espais de diàleg, de creació i de confrontació de discursos i pràctiques per al creixement professional i l'actualització). Calen, doncs, espais que els permetin sortir de les tasques diàries per obrir-se i/o recuperar altres mirades que ampliïn la integració de sabers en la seva pràctica professional.

Sobre les polítiques i els programes

10. L'abundància de **projectes curts, sense consolidar, amb equips de professionals inestables, amb recursos i objectius a curt termini**, sovint sense la necessària avaluació i/o amb una visió purament assistencialista, limita les possibilitats de l'empoderament de les persones joves. Calen, doncs, polítiques socials i educatives que contribueixin a planificar a mig i llarg termini i a consolidar projectes socioeducatius relacionats amb l'empoderament.
11. Cal **avaluar, amb la implicació de les pròpies persones joves, els programes destinats a ells i elles**, tot i la complexitat que implica operativitzar aquesta avaluació en la intervenció socioeducativa. L'avaluació permet la **reflexió** i la **creació de coneixement**; i acaba sent un mitjà per a la **millora** i per a la **transformació**.

Sobre les persones joves

12. Els professionals i les professionals de l'educació, de l'acció amb joves i de les polítiques de joventut no som qui hem de construir el seu futur i el seu discurs, sinó que haurien de ser ells i elles qui, amb veu i vot propis, exerceixin amb protagonisme la centralitat de la seva posició en la societat. Tota aquesta declaració, doncs, neix de manera subsidiària per avançar en aquest sentit, amb plena consciència de les limitacions conceptuals que això implica.

Juliol de 2021